

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

ฉบับที่ 3/2542

เรื่อง การประกาศเขตควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ

ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และมาตรา 20

แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535

ตามมติการประชุมคณะกรรมการสาธารณสุข ครั้งที่ 17-3/2541 เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2541 ณ ห้องประชุม 6 อาคาร 1 ชั้น 3 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ให้ออกคำแนะนำแก่ราชการส่วนท้องถิ่น เรื่อง การประกาศเขตควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 (4) จึงออกคำแนะนำ ดังนี้

(1) ตามที่คณะกรรมการสาธารณสุขได้เคยมีคำแนะนำให้ราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา 42 แห่ง พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ประกาศเขตควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะซึ่งอยู่ในบริเวณหรืออยู่ติดกับสถานที่สำคัญ ๆ เช่น เขตพระราชฐาน รอบสถานพยาบาล สถานศึกษา โบราณสถาน นั้น

(2) เนื่องจากกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องการประกาศเขตควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะมิได้มีเพียง พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เท่านั้น แต่ยังมีพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 อีกฉบับหนึ่ง ซึ่งมีแนวการบัญญัติโดยมองคนละแง่ แต่มีเจตนารมณ์พ้องต้องกัน กล่าวคือ

2.1) มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดว่า ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจออกประกาศกำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายหรือซื้อสินค้า ตามที่ระบุไว้ใน (1) และ (2) ของมาตรา 42¹ ทั้งนี้ มาตรา 41 วรรคสอง กำหนดให้ผู้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยลักษณะวิธีการจัดวางสินค้าในที่หนึ่งใดเป็นปกติหรือเร่ขาย ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อน

2.2) มาตรา 20² แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้ใด ปรงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้า ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่

¹ มาตรา 42 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจออกประกาศดังนี้

(1) กำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายหรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด

(2) กำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่ห้ามจำหน่ายสินค้าบางชนิดบางประเภท หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าตามกำหนดเวลา หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าโดยวิธีการจำหน่ายในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการจำหน่ายสินค้าในบริเวณนั้น

² มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) ปรงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ

(2) ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปรงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือในสถาน

สาธารณะ

(3) ขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนบนถนนหรือในสถานสาธารณะ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การปรงอาหารหรือการขายสินค้าตาม (1) หรือ (2) ในถนนส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร

ปรุงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชน ขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อน บนถนนหรือในสถานสาธารณะ โดยมีให้บังคับแก่การปรุงอาหารหรือการขายสินค้าในถนน ส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลา ที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร

2.3) จากบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์ที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานจราจรในการคุ้มครองที่หรือทางสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม โดยกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขจะยอมให้มีการจำหน่ายหรือซื้อสินค้าในที่หรือทางสาธารณะได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ยกเว้นบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรประกาศห้ามไว้ ส่วนกฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดจะห้ามมิให้มีการขายอาหารหรือจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะทุกพื้นที่ ยกเว้นในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรประกาศผ่อนผันไว้

(3) ด้วยเหตุนี้ ทำให้การประกาศเขตควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะของเจ้าพนักงานท้องถิ่นเกิดความสับสน โดยเฉพาะกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพราะบางบริเวณพื้นที่ก็จะพบป้ายประกาศห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และบางบริเวณพื้นที่ก็จะพบป้ายประกาศผ่อนผันตามกฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดฯ จึงทำให้เกิดการโต้แย้งกันระหว่างเจ้าพนักงานกับผู้จำหน่ายสินค้า กล่าวคือ กรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นไปขายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่มีได้ประกาศห้ามไว้ แต่เจ้าพนักงานก็อาจอ้างข้อกฎหมายรักษาความสะอาดฯ ว่ามิใช่เป็นเขตผ่อนผันเพื่อเอาผิดกับผู้จำหน่ายสินค้านั้นได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะที่ไม่เสมอภาคและเป็นการเลือกปฏิบัติซึ่งไม่สอดคล้องหลักในการบังคับใช้กฎหมายที่ถูกต้อง

คณะกรรมการสาธารณสุขจึงขอแนะนำให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ประสงค์จะดำเนินการประกาศเขตควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะในเขตท้องถิ่นนั้น ร่วมกับเจ้าพนักงานจราจรในท้องถิ่นนั้น ดำเนินการพิจารณากำหนดเขตควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะทั้งเขตห้ามและเขตผ่อนผัน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ควบคู่พร้อมกันในคราวเดียว เพื่อมิให้เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น

ให้ไว้ ณ วันที่ 12 มีนาคม 2542

สุจิต ศรีประพันธ์

(นายสุจิต ศรีประพันธ์)

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

รักษาราชการแทน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ประธานคณะกรรมการสาธารณสุข